

‘Geef gedreven mensen meer kansen’

© Bart Dewaele

Arnaud De Decker (28), freelance journalist en fotograaf, stapte deze maand opnieuw in zijn auto naar Oekraïne. Op eigen houtje en zonder verzekering. Hoe pakt hij dat aan?

SELMA FRANSSEN

Al twee jaar maak je reportages vanuit Oekraïne. Hoe ben je daarmee begonnen?

‘Ik heb altijd graag en veel gereisd. Na mijn studie Journalistiek ben ik in Afrika en Azië gaan werken, later werd Centraal- en Latijns-Amerika mijn focus. Ik wilde er buitenlandcorrespondent zijn voor Vlaamse media. Die droom heb ik moeten laten varen, want ik kon onmogelijk leven van dat werk. Ik maakte een paar heel mooie dingen waar ik erg trots op ben, zoals een documentaire voor *Vranckx & de Nomaden* en reportages voor *De Standaard* en *De Morgen*, maar die opdrachten leidden nooit tot de duurzame samenwerkingen waarop ik hoopte. Vaak investeerde ik weken in zulke projecten, om vervolgens een paar honderd euro over te houden. Ik

overwoog om terug te keren naar Brussel en een andere job in de journalistiek te zoeken, maar wilde het eerst toch nog ergens anders proberen. Drie weken voor de invasie ben ik naar Oekraïne getrokken. Ik kende het land niet en het leek dus een prima kans om de regio te leren kennen. Het is er ook goedkoper dan in België, waardoor ik makkelijker uit de kosten kon komen. Ik begon vanuit Kiev eerst voor *Het Laatste Nieuws* te schrijven, daarna volgden al snel *Het Nieuwsblad* en anderen. Oekraïne bleek een goede keuze waar ik mijn kwaliteiten kon benutten: mijn plan trekken, zelf onderwerpen kiezen en uitspitten. Er is tot op vandaag nog veel interesse voor verhalen uit deze regio, waardoor ik mijn werk makkelijker verkocht krijg.’

Hoe regel je jouw reizen?

‘Ik pitch meestal niet heel veel op voorhand aan media, want dan krijg ik een nee, omdat men bijvoorbeeld niet wil opdraaien voor mijn verzekering en kosten. Ga ik er op eigen houtje heen en stuur ik een verhaal en foto’s op, dan zijn redacties meer geneigd om materiaal aan te kopen. Zo behoud ik inhoudelijk mijn vrijheid, maar het is op praktisch vlak niet gemakkelijk. Ik reis met mijn eigen auto en autoverzekeraars willen je niet verder dan Polen verzekeren. Mijzelf en mijn auto verzekeren in Oekraïne is onbetaalbaar. Ik doe het daarom meestal niet. Voordat ik nog maar

kan beginnen aan interviews of fotograferen, ben ik al fysiek en mentaal gesloopt, door alle praktische obstakels en gevaren die ik in Oekraïne tegenkom. Gelukkig ken ik er intussen veel mensen, zowel journalisten als locals. Ik spreek de taal nog niet voldoende, dus ik ben afhankelijk van fixers, maar ik heb natuurlijk geen grote budgetten. Mijn sociale contacten helpen mij vooruit. Ik reis bijvoorbeeld samen met een Nederlandse en Ierse journalist, zodat we de benzinekosten kunnen delen en fixers bieden me af en toe een vriendenprijs aan. Je moet het in oorlogsgebied van elkaar hebben.’

Je hebt jouw niche gevonden, maar die is wel heel riskant.

‘Voor Oekraïne wilde ik bijna stoppen. Ik stuitte te vaak op gesloten deuren bij redacties en wanneer het toch lukte, leverde het te weinig op. Dat is anders in Oekraïne. Lezers beseffen dat de toekomst van Europa zich gedeeltelijk daar afspeelt en de interesse blijft groot. Er liggen daar heel veel verhalen voor journalisten. Ik voel een enorme drive om die verhalen te vertellen. Hoe moeilijk het ook is, ik kijk er telkens naar uit om ernaartoe te gaan, om daar te mogen zijn. Ik vraag me soms af waarom niet meer journalisten dat doen, al beseft ik ook dat ik het kan omdat ik geen gezin of hypotheek heb. Dat maakt dat ik misschien meer risico’s durf te nemen. Ik heb zo’n vier keer heel bange momenten

‘Voordat ik nog maar kan beginnen aan interviews of fotograferen, ben ik door alle gevaren al fysiek en mentaal gesloopt’

© Conall Kearney

beleefd, waarbij ik dicht bij de frontlijn was en mijn leven op het spel stond. Ik maakte mee dat een collega van een Frans agentschap overleed en ben zelf beschoten geweest. Als je het kan navertellen, dan zijn dat verhalen die goed werken omdat je de realiteit van de Oekraïners aan het front kan laten zien. Ergens is dat heel cynisch, maar het is ook begrijpelijk. Ik hoop dat ik met de ervaring, contacten en het portfolio dat ik hier opbouw, op termijn alsnog mijn droom kan waarmaken om te leven van verhalen uit onderbelichte gebieden.’

Wie vast aan een redactie verbonden is, kan op steun van collega’s rekenen. Hoe zit dat bij jou?

‘Ik heb veel aan mijn thuisfront, maar als freelancer sta ik er in Oekraïne alleen voor. Ik heb geen klankbord of hulplijn waarop ik kan terugvallen. Toen ik er vorig jaar van augustus tot en met december was, schreef ik bijna wekelijks voor verschillende media. Ik kwam geregeld in gevaarlijke situaties

terecht om die verhalen te kunnen maken. Toen op 7 oktober oorlog uitbrak in Gaza, lieten de meeste redacties weten dat de focus op Gaza zou liggen en dat ze mijn verhalen even niet meer zouden publiceren. Dat begreep ik, maar er was na weken zonder contact amper iemand die me een berichtje stuurde om te vragen of ik nog leefde. Het is soms wel een opdoffer om te merken dat je er zo weinig bij hoort als freelancer. Toch denk ik er voorlopig niet echt aan om in loondienst te gaan: de vrijheid die ik nu heb om de verhalen te maken waar ik in geloof vind ik heel waardevol. Al sluit ik niets uit.’

Wat wil je aan andere journalisten meegeven?

‘Freelancejournalistiek is een totaalpakket: het effectieve journalistieke werk is slechts een deel van wat je doet. Want daarnaast moet je ook nog de logistiek regelen, je administratie in orde hebben, je werk verkopen aan opdrachtgevers. Met goed

schrijven alleen kom je er niet, je moet ook een beetje een ondernemer zijn. En je moet jezelf in de ogen kunnen blijven kijken. Als je naar een conflictgebied trekt omdat je *15 minutes of fame* wil, dan houd je het niet vol. Wie gedreven is om menselijke verhalen en wantoestanden onder de aandacht te brengen, levert kwalitatiever werk. Daarnaast merk ik dat ik mezelf moet blijven uitdagen. De afgelopen maanden heb ik gespaard voor nieuwe camera-apparatuur, zodat ik betere foto’s en video’s kan maken die ik ook aan televisie wil aanbieden.’

‘Aan wie bij redacties kan beslissen wat er gepubliceerd wordt, zou ik willen zeggen: geef gedreven mensen meer kansen. Zwaai de deuren van de gevestigde redacties wat meer open. Er is veel journalistiek talent dat nu niet gezien wordt. Het mag toch niet zo zijn dat je naar oorlogsgebied moet reizen om in de kijker te lopen? Of dat freelancers afhankelijk zijn van beurzen zoals die van Fonds Pascal Decroos?’